

Ku pamięci zmarłych i przestrodze żyjących

Pomnik ten odalony zostanie w Neuengamme, w miejscu byłego obozu koncentracyjnego, w 60 rocznicę wybuchu II wojny światowej.

W poprzednich wydaniach "Kuriera" informowaliśmy, że z inicjatywy Związku Polaków w Niemczech T.z. - oddział w Hamburgu, pod patronatem konsula generalnego Mieczysława Sokołowskiego i księdza prałata Jana Śliwańskiego, proboszcza Polskiej Misji Katolickiej w Hamburgu, powstaje pomnik mający być wyrazem hołdu dla Polaków, którzy ponieśli śmierć po klęsce Powstania Warszawskiego, deportowani do Neuengamme i jego podobozów.

Pamięć naszą ogarnia w tym momencie nie tylko owych 6 tysięcy Powstańców, którzy podjęli heroiczne wyzwanie i stanęli 1 sierpnia 1944 roku przeciwko przeważającym siłom wroga w walczącej Warszawie, ale tych wszystkich, którzy tu w okolicach Hamburga, w rejonie Sleszwicka Holsteynu, wokół Hanoweru i Bremy utracili życie w mękach, nieuludne upokorzeni, pod ciężarem robót i nakazów, z rąk wyuczonych w bestialstwie i okrucieństwie hitlerowców.

I nie można zapomnieć, mówiąc słowami historyka Normana Daviesa "że niemiecki faszyzm był najohydniejszym ruchem czasów nowożytnych. Idęły jego utopii były równie odrażające jak rzeczywistość jego Rzeczy".

Tak więc pomnik, który zostanie odalony, służyć ma i ku przestrodze.

Jego autorem jest artysta rzeźbiarz Jan de Weryha-Wysoczański, mieszkający od osiemnastu lat w Hamburgu. Jest on absolwentem gdańskiej uczelni, obecnej Akademii Sztuk Pięknych. Po studiach pracował przy rekonstrukcji i renowacji przedprochy na Gdańskiej Starówce, a także wykonywał rzeźby na zamówienie i zajmował się medalierstwem. Należy do Związku Polskich Artystów Rzeźbiarzy i do takiej samej organizacji zrzeszającej rzeźbiarzy niemieckich w Hamburgu.

Wielokrotnie nagradzany na rozmaitych konkursach w Polsce i w świecie zdnawia koncepcję syntetycznych rozwiązań, uogólnień, które poprzez kształt, formę, sposób obróbki materiału budzą różnorodność skojarzeń, rozmaitość nawiązań.

Można powiedzieć, że sztuka Jana Weryha-Wysoczańskiego jest zwrotem do tradycji z klasyczną tendencją do zachowania proporcji, z ładem, harmonią i poszanowaniem porządku.

Jednocześnie wybiera ku nowoczesności poprzez umowność, prostotę, permutację elementów, lekkość konstrukcji. Tak jest i w przypadku pomnika, który stanie w Neuengamme.

Artysta uwzględnił parkowy charakter terenu, wziął pod uwagę istniejące na nim rzeźby i tablice z inskrypcjami. Płaska forma pomnika wykonanego z granitu nie konkuruje w żaden sposób z otaczającymi ją innymi pomnikami, ale wyróżnia się.

Pamiętajmy, że ziemia na której staje monument spłynęła krwią i łzami. Jest to dziś park i miejsce pamięci, ale wyczuwa się przede wszystkim, że jest to niemal cmentarz. I te wypolerowane granitowe płyty ułożone na kształt kwadratu o powierzchni 32 m², kierując myśli ku miejscu wiecznego spoczynku, ku tradycji,

która każe nam zadumać się nad mogiłami, czcić pamięć zmarłych.

Jan de Weryha-Wysoczański uwzględnił w zamysśle projektu trzy aspekty: totalitarny system, perfekcyjnie opracowany i skrupulatnie realizowany, indywidualność i niepowtarzalność każdego człowieka zmuszanego, by dostosował się do jego praw, i wreszcie droga, która symbolizuje los milionów skazanych na zagładę.

Nie ma tu żadnych znaków, ani symboli. Jest napięcie, który skłania do refleksji.

Sławka RATAJCZAK

UWAGA!

Dojazd do Neuengamme - S-2 do stacji Bergedorf, później autobusem.

Informujemy, że dnia 1 września o godz. 17.02 i 17.22 na dworcu autobusowym Bergedorf podstawione zostaną specjalne autobusy linii 227, które przewiozą uczestników uroczystości na teren obozu (dla osób bez własnego samochodu).

Natomiast dla posiadaczy samochodów - autostradą A-25, zjazd Cuxelack, następnie (dla jadących z centrum Hamburga), skręt w prawo. Po kilku kilometrach tablica wskazuje skręt w lewo do miejsca pamięci Neuengamme.

Początek uroczystości odsłonięcia pomnika - godzina 18.00. KZ-Gedenkstätte Neuengamme, Jean-Dolidier-Weg.

W programie:

Okolicznościowe przemówienie konsula generalnego RP w Hamburgu Mieczysława Sokołowskiego i senatora do spraw kultury miasta Hamburga, dr Christiny Weisa. Parlament i Senat RP reprezentować będzie senator prof. Dorota Simonides. Powiedzenie pomnika dokona ks. bp Ignacy Jeś, był wiceprzewodniczącego w Dachau oraz - w zastępstwie ks. abp. L. Averkampa - ks. bp H.J. Jaschke. Następnie złożenie kwiatów i wieńców. Uroczystość zakończy okolicznościowe przemówienie Jannasa Kahla, wiceprzewodniczącego Polskiego Środowiska byłych Więźniów Obozu Koncentracyjnego Neuengamme.

P.S.: Jak poinformował nas przewodniczący Komitetu Budowy Pomnika Tadeusz Mosakowski - dotychczas wpłacono na poczet budowy ka. 9000 DM. Z tego 2000 DM Polska Misja Katolicka (na dwóch zbiórkach po masach św.), 8000 DM Konsulat Generalny RP w Hamburgu, reszta osoby prywatne.

Wpłaty można dokonać:

Dresdner Bank AG Hamburg
BLZ 200 800 00
Konto Nr 0175 180 301
Spende: Mahnmal - KZ Neuengamme